

Doc. PhDr. Pavel Janoušek, CSc.
Újezd 42
Praha 1
Ústav pro českou literaturu AV ČR
Na Florenci 3
Praha 1
janousek@ucl.cas.cz

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Barbora Sedlářová: Poznamenání šachtou, Proměna poetiky postavy horníka v české literatuře

Musím přiznat, že jsem se jako školitel doposud nesetkal s diplomantem, který by byl tak osobně zaujat zvoleným tématem, zvláště když nejde o téma z hlediska současných trendů v oboru příliš atraktivní.

Původním záměrem Barbory Sedlářové bylo vykreslit proměny postavy horníka v poválečné literatuře, respektive v próze a dramatu, což by standardně vedlo k soustředění zájmu zejména na budovatelskou fázi jejího vývoje. Nicméně Sedlářová si záhy uvědomila nejen to, že tento typ oslavné budovatelské tvorby má svůj pandán-protiklad ve tvorbě zachycující prožitky vězňů komunistických lágrů, ale i to, že téma horníka a jeho práce bylo významnou částí české literatury také v dobách ideologicky méně predestinovaných.

Svou výpověď o tématu proto komponovala jako konfrontaci tří pohledů na postavu horníka a s tím souvisejících tří poetik. V první části se rozsáhle věnovala horníkovi v meziválečné próze, čímž si také vytvořila interpretační „zázemí“ pro vykreslení toho, jak se horníkův obraz proměnil po válce, tedy v okamžiku, kdy se přesunul z roviny sociální a humanitní do roviny ideologické a současně se rozpadl do dvou naprosto protichůdných podob. V druhé a třetí části své diplomové práce tak Sedlářová konfrontovala budovatelskou tvorbu vyznávající kult horníka jako symbolu komunismu rodícího se z uhlí a ocele (funkčně se přitom soustředila zejména na drama, tedy druh, v němž toto téma silně dominovalo) s prózami tematizujícími osudy lidí politicky pronásledovaných, kteří se stali horníky proti své vůli.

V každé z těchto tří částí přitom autorka postavu horníka analyzuje z mnoha perspektiv: z hlediska politického a sociálního, ale i z pohledů čistě literárních a poetologických. Zajímají ji tedy jak společenské podmínky a direktivy, které utvářely zájem o tento typ a profesi, tak také to, jak byla postava v jednotlivých textech a obdobích konkrétně konstruována. Všimá si sociálních konfliktů a

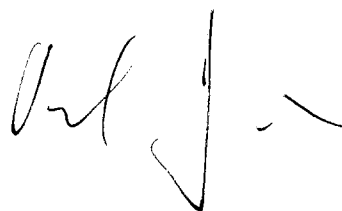
situací, do nichž ji autoři včleňovali, ale i způsobů utváření či neutváření jejího psychologického portrétu. Registruje její vnější vzhled, ale také utváření prostorů, které ji spoludefinují, tedy podzemních i nadzemních částí dolu, jakož i způsob literárního modelování prostředí hornických kolonií a měst. V neposlední řadě se pak několikrát dotýká rovněž proměňujících obrazů vztahu mezi postavami horníků jako mužů a postavami jejich ženských partnerek.

Obvyklou potíží při práci s diplomanty bývá nedostatek idejí a vlastní iniciativy. V případě Sedlářové tomu bylo právě naopak. Prokazovala nejen výtečnou znalost vlastních primárních textů, ale také zájem o koncepty, jejímž prostřednictvím by svou fascinaci tématem mohla teoreticky a metodologicky ukotvit. Dílčím úskalím byl diplomantčin neustálý strach, aby něco neopomenula, což ji vedlo k tomu, aby svůj zorný úhel neustále rozšiřovala a od tématu odbíhala k problematice sice související, nikoli však podstatné. Dokončování práce probíhalo ve znamení redukce a koncentrace pracovních textů.

S potěšením proto mohu konstatovat, že se kolegyni Sedlářové podařilo dát výslednému výkladu vcelku přesvědčivou podobu, která sice zachovává její sklon k mnohosti nápadů a pohledů, současně ale nezakrývá ústřední výkladovou linii. (A to navzdory faktu, že pokud by tento text měl mít nějakou budoucnost – a tu by mít mohl – potřeboval by ještě další redakci a omezení redundancí.)

Vzhledem k výše řečenému doporučuji diplomovou práci Barbory Sedlářové k obhajobě, a to s výbornou známkou.

20.9.2010

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Art J. -', written in a cursive style.